

№12 (106)
снежань 2010

БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ

У НУМАРЫ:

ПА БЕЛАРУСКАЙ ВІЛЬНІ ВАНДРАВАЦЬ СТАНЕ ПРАСЦЕЙ

Выдатным гідам па беларускай Вільні стануць кнігі серыі "Сучасная беларуская прысутнасць у Вільні", адмыслова заснаванай з мэтай азнаямлення беларусаў і літоўцаў з гісторыяй і сучасным станам жыцця беларусаў на Віленшчыне.

Працяг на стар. 3

З 2011-ГА ГОДА Ў КІШЫНЁВЕ ПАЧНЕ ПРАЦАВАЦЬ БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛА

Працяг на стар. 7

"БЕЛАРУСЬ" ЯДНАЕ ПАКАЛЕННІ

Сябры Нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусь" (Рэспубліка Комі) правялі 17 лістапада "Вечар трох пакаленняў".

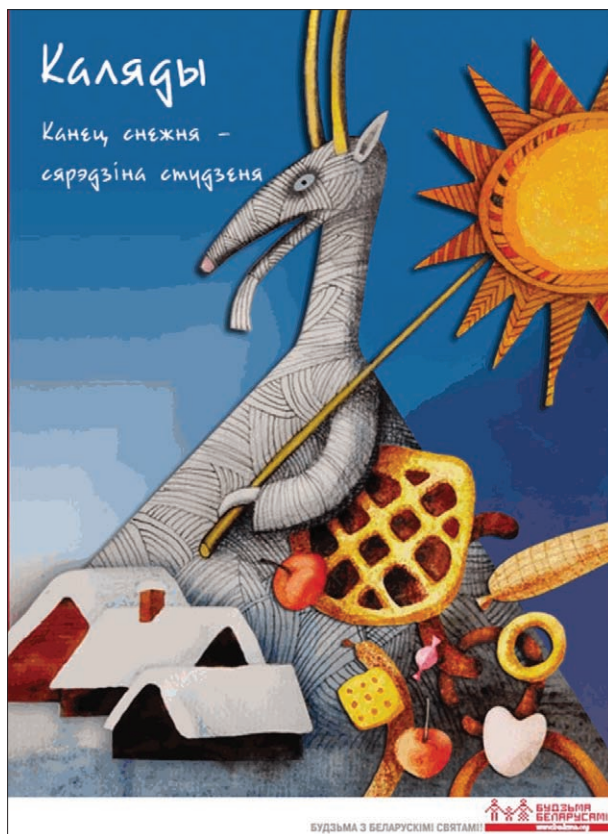
Працяг на стар. 5

У ПРАЗЕ АДБЫЛАСЯ ПЕРШАЯ ОН-ЛАЙН ПРЭЗЕНТАЦЫЯ БЕЛАРУСКАЙ КНІГІ

З 4 снежня чэшскую сталіцу можна правамоцна лічыць сталіцай беларускіх інавацый у сферы культуры. У гэты дзень у Празе адбылася прэзентацыя дэбютнай кнігі прозы Макса Шчура "Ліст, знойдзены на папалішчы".

Працяг на стар. 5

З Калядамі і Новым годам!

Каляды ды Новы год – святы, ад якіх заўжды, з самага дзяцінства, чакаеш цудаў, якія прыносяць аднаўленне, даюць магчымасць на хвіліну спыніцца ды асэнсаваць зробленае за год і галоўнае, напэўна, для многіх з нас – гэта добрая нагода сабрацца разам з самымі блізкімі і дарагімі людзьмі.

Сардэчна вінішваем усіх беларусаў з Калядамі і Новым годам!

Жадаем моцнага здароўя, шчасця, дабрыні, любові, мужнасці і сіл для новых пераходаў і дасягненняў у нашай агульнай працы на карысць роднай Беларусі!

Няхай надыходзячы год стане годам спраўджвання ўсіх Ваших надзей, годам радасці і абнаўлення для кожнага з Вас і для Беларусі.

Управа МГА
"ЗБС "Бацькаўшчына"

НАВІНЫ МГА "ЗБС "БАЦЬКАЎШЧЫНА"

СВАБОДНЫ СЕМІНАР "ЖАНОЧЫ ДОСВЕД У ЛІТАРАТУРЫ І ГРАМАДСТВЕ"

Упершыню ў Беларусі з ініцыятывы Саюза беларускіх пісьменнікаў, Саюза пісьменнікаў Швецыі і Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына" адбыўся свабодны семінар "Жаночы досвед у літаратуры і грамадстве", прысвечаны гендэрнай тэматыцы ў беларускай літаратурнай прасторы.

"Мы заўважылі, што сярод аўтараў-пачаткоўцаў 90% складаюць жанчыны, але да першай кнігі даходзяць адзінкі, а ў Саюз уступаюць адзінкі з тых адзінак. На якім этапе мы страчваем жанчын? Чаму? У школьных,

студэнцкіх гады дзяўчаты актыўна пішуць, друкуюцца, а потым, калі суткаюцца з жыццём, першымі сямейнымі клопатамі, то перастаюць пісаць.

Канечне, праблема і ў нашай дзяржаве, якая ўвогуле не займаецца падтрымкай творчых асобаў. Выдаць кнігу любому аўтару сёння цяжка. Напрыклад, мы цяпер мяняем стаўленне да аўтараў-дэбютантаў, змяняем сістэму прыёму ў Саюз. Мы бачым вялікі патэнцыял у тым, каб як мага больш аўтараў-жанчын дайшлі да сваёй першай кнігі. Мы ха-

целі б зразумець, што Саюз пісьменнікаў можа зрабіць, каб гэтых стратаў было менш.

Мы ведалі, што самая прасунутая краіна ў свеце ў аспекце гендэрнай праблематыкі – Швецыя, таму скантактаваліся з нашымі сябрамі – Саюзам пісьменнікаў Швецыі. Пры іх падтрымцы, тым больш што нам ёсць чаму ў іх навучыцца, атрымаўся добры сімбіёз", – раскажаў першы намеснік Саюза беларускіх пісьменнікаў, галоўны рэдактар часопіса "Дзеяслоў" Барыс Пятровіч.

дэр” усе кідаліся, варта было толькі загаварыць пра “гендэрную роўнасць”, “гендэрныя прынцыпы”. Цяпер і чыноўнікі, і абывацелі ведаюць, што азначаюць гэтыя паняцці, у чым, безумоўна, ёсць заслуга жаночых арганізацый Беларусі”.

Грунтоўны экскурс у гісторыю жаночага руху на Беларусі (пачынаючы ад дзейнасці Цёткі) быў зро-

блены ў дакладзе Валянціны Коўтун, заснавальніцы адной з першых жаночых арганізацый Беларусі – Міжнароднага жаночага фонду святой Ефрасінні Полацкай.

А пры канцы мерапрыемства адбылося ўганараванне пераможцаў конкурсу, прысвечанага гендэрнай праблематыцы ў сучаснай беларускай літаратуры. Цікава

адзначыць, што сярод аўтараў, якія даслалі свае творы, былі не толькі жанчыны, але і мужчыны, прадстаўнікі розных пакаленняў, рэгіёнаў Беларусі, стыляў, жанраў. Усяго ў конкурсе ўзялі ўдзел 78 аўтараў. Жюры Саюза беларускіх пісьменнікаў выбрала 10 найлепшых. Першую тройку склалі жанчыны. Шчаслівымі ўладальнікамі дыпламаў сталі прэзаік, дра-

матург Галіна Багданава, гарадзенская пісьменніца Данута Бічэль-Загнетава і Людміла Рублеўская. Усе лаўрэаты конкурсу – Сяргей Егарэйчанка, Паліна Качаткова, Раіса Крывацэвіч, Міхась Мірановіч, Любава Незабава, Анка Упала, Аляся Лапіцкая – атрымалі гадавую падпіску на газету “Новы час”.

Зарына Кандрацьева,
budzma.org

ПА БЕЛАРУСКАЙ ВІЛЬНІ ВАНДРАВАЦЬ СТАНЕ ПРАСЦЕЙ

Выдатным гідам па беларускай Вільні стануць кнігі серыі “Сучасная беларуская прысутнасць у Вільні”, адмыслова заснаванай з мэтай азнаямлення беларусаў і літоўцаў з гісторыяй і сучасным станам жыцця беларусаў на Віленшчыне.

Ініцыятарам стварэння гэтай кніжнай серыі і кіраўніком праекту, роўна як і аўтарам тэкстаў з’яўляецца студэнт Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта, каардынатар беларускай моладзевай ініцыятывы StudAlliance Кірыл Атаманчык. Яго ідэю падтрымала Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына”.

У серыі пабачылі свет кнігі “Сучасная белару-

ская прысутнасць у Вільні. Лія вытокаў незалежнай Беларусі. Сярэдзіна XIX – пачатак XX ст.” і “Сучасная беларуская прысутнасць у Вільні. Адукацыя”. Першая з іх адмыслова створана для азнаямлення з мясцінамі, звязанымі з беларускім жыццём у Вільні ў сярэдзіне XIX – пачатку XX ст. Дзякуючы гэтай кнізе можна прайсці тымі самымі шляхамі, якімі калісьці хадзілі па вуліцах Вільні вядомыя беларусы, даведацца, дзе знаходзіцца царква, у якой служыў ксёндз Адам Станкевіч, у якім доме жыў

і працаваў Вацлаў Ластоўскі, дзе знаходзіцца дом-

Тэксты на беларускай і літоўскай мовах, вялікая колькасць

друкарня Францішка Скарыны, дзе ўсталяваны мемарыяльныя шыльды знакамітым беларусам і шмат іншай цікавай інфармацыі.

Безумоўна, як піша аўтар у прадмове, кніга не можа “адлюстраваць усё тое, што мелі беларусы на той момант, але гэта маленькая спроба і крок наперад да аднаўлення беларускай гістарычнай памяці”.

У другой кнізе, прысвечанай беларускай адукацыі ў Вільні, можна знайсці звесткі пра Цэнтр беларускай мовы, літаратуры і этнакультуры філалагічнага факультэта Віленскага педагагічнага ўніверсітэта, Віленскі ўніверсітэт, Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт, Віленскую сярэднюю школу імя Ф. Скарыны, Віленскую беларускую гімназію. Кніга распаўядае пра гісторыю стварэння і дзейнасці гэтых адукацыйных устаноў і сённяшні стан беларускай сярэдняй і вышэйшай адукацыі ў Вільні.

каляровых фотаздымкаў разам з мапамі-схемамі робяць гэтыя кнігі цудоўным дапаможнікам па беларускай Вільні для ўсіх, хто цікавіцца беларускай гісторыяй і культурай. Для тых, хто жадае павандраваць па беларускіх мясцінах Вільні, распрацаваны адмысловыя турыстычныя маршруты. Яны прадстаўлены ў кнізе “Лія вытокаў незалежнай Беларусі...”, нават час, які спатрэбіцца на кожную вандроўку, пазначаны.

Так што, у добры шлях! Прыемных падарожжаў па беларускай Вільні!

Выданне кніг серыі “Сучасная беларуская прысутнасць у Вільні” стала магчымым дзякуючы фінансавай падтрымцы Міністэрства замежных спраў Літоўскай рэспублікі, Трасавага фонда ЕГУ, МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” і арганізацыйнай падтрымцы “Аб’яднанага цэнтра беларускіх ініцыятываў” (JUBIC).

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

БУДЗЬМА САЛІДАРНЫМІ!

19 снежня 2010 г. у Мінску адбыўся гвалт над свабодным волевыяўленнем беларускага народу, каля тысячы людзей затрыманыя і кінутыя за краты, збітыя і знаходзяцца ў шпіталі, вымушаныя аплочваць непамерныя штрафы. Усім ім патрабуецца дапамога!

У Беларусі адбываецца беспрэцэдэнтная акцыя салідарнасці з пацярпелымі. Беларусы замежжа могуць выказаць сваю падтрымку і пералічыць сродкі на рахунак кіраўніка Таварыства беларускай культуры ў Літве Хведара Нюнькі, прадстаўлены з яго ласкавай згоды па просьбе Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”.

Атрымальнік: Feodor Niunko, адрас: Seliu g-ve, 21-2, Vilnius, Lithuania (Літва)

Рахунак атрымальніка: Nr. LT350075800086070661

Банк атрымальніка: AB bankas SNORAS, address 7 A. Vivulskio Str. LT-03221 Vilnius, SWIFT/BIC SNORLT22

Банк-карэспандэнт: STANDARD CHARTERED BANK, 2 Gateway Center, 13th Floor, 283-299 Market Street, Newark, New Jersey 07102, USA SWIFT SCBLUS33

Нумар карэспандэнцкага рахунку: 3582023498001

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

У ЦЮМЕНСКОЙ ВОБЛАСЦІ ПРАЙШЛІ ДНІ БЕЛАРУСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Дні беларускай культуры ў Цюменскай вобласці праходзілі з 25 па 27 лістапада. На тры дні гарады і вёскі скінулі дакучлівую штгодзённасць і апранулі свае лепшыя строі, стаўшы царствам майстроў народных песень, танцаў, промыслаў. Беларуская гаворка гучала ў дзіцячых садках, школах, музеях, бібліятэках, санаторыях, дамах культуры.

Пачалося ўсё з адкрыцця выставы прыкладной творчасці. Тое, што добра зроблена рэчы важна яшчэ і правільна прадставіць, ні для каго не сакрэт. Сваю фантазію і прафесіяналізм праявілі: Любоў Фуфаева – выстава вырабаў з саломкі “Дотык да вытокаў”, Надзея Азаранка – выстава ручнікоў “Ручнік – беларускі манускрыпт”, Вольга Грыгор’ева – вырабы з лазы “Чароўная лаза”, Галіна Бязгодава – выстава вышыўкі “Ніткі часу”, Надзея Аніканавы – выстава прадметаў побыту “Народныя матывы”.

У другой палове XIX стагоддзя ў Сібір за зямлёй і лепшай доляй пайшлі беларусы сваім ходам, за што і атрымалі назву “самаходы”. Яны прынеслі з сабой шмат-

вяковыя звычаі і традыцыі, якія і сёння старанна захоўваюць іх нашчадкі, удзельнікі народнага фальклорнага ансамбля “Россияночка” (кіраўнік Надзея Вычужаніна) з сяла Ермакі Вікулаўскага раёна і ўладальнікі гран-пры Усерайскага фестывалю беларускіх зямляцтваў у Маскве, удзельнікі народнага фальклорна-этнографічнага ансамбля “Вячоркі” (кіраўнік Заслужаны работнік культуры Расійскай Федэрацыі Валянціна Міхеева, з сяла Вікулава). Яны адкрылі канцэртную праграму абрадавым дзеяннем “Вяртанне да вытокаў. Родная мова”. Старадаўнія народныя песні ў іх выкананні ажывалі і пераліваліся ўсімі фарбамі вясёлкі.

Салісты аддзела беларускай культуры Палаца нацыянальных культур “Будаўнік” Алеся Азаранка і Юлія Чарапанавы прадставілі літаратурна-музычную кам-

Удзельнікі Дзён беларускай культуры

пазіцыю “Сястрыца родная”.

З самых маленькіх артыстаў варта адзначыць ансамбль “Зярнятка” дзіцячага садка № 176 (кіраўнік Алена Гардубей). Дзеткі не толькі спявалі, але і танчылі... Як заўсёды, дзіцячая творчасць выклікала ўсмішкі на тварах і бурныя апладысменты.

Яркасцю і неардынарнасцю вылучалася выступленне дзіцячага харэаграфічнага ансамбля “Акварэль” (кіраўнікі Надзея Цялежкіна і Наталія Носава). Сваімі танцамі выканаўцы адразу ж пакарылі залу!

Некалькі гадоў таму беларускія песні звонкімі дзіцячымі галасамі загучалі ў вёсцы Дзесятава Ішымскага раёна Цюменскай вобласці. Там была створана дзіцячая вакальная студыя “Вясёлка”. Кіраўнік калектыву Алена Антончанка змагла зацікавіць беларускай культурай і згуртаваць дзяцей з найбліжэйшых сёлаў. Цяпер удзельнікі “Вясёлкі” не прапускаюць ніводнай рэпетыцыі, з задавальненнем наведваюць заняткі ў гуртках, удзельнічаюць у канцэртах. Стагоддзямі беларускі народ з яго невычэрпнай фантазіяй ствараў мноства яркіх самабытных народных святаў. Многія з іх сталі традыцыйнымі і ў Сібіры. Юныя артысты паказалі ўрывак з абрадавага дзеяння

“Гуканне вясны”, яны з задавальненнем чыталі заклічкі, гукалі вясну, выпускалі ў павет папярэвых жаўрукоў.

Яшчэ адны госці з сяла Дзесятава – вакальны ансамбль “Жывіца” (кіраўнік Алена Антончанка) у гэтым годзе адзначае свой 5-гадовы юбілей. Спецыяльна да гэтай даты пры фінансавай падтрымцы камітэта па справах нацыянальнасцяў Цюменскай вобласці быў выпушчаны буклет. Яркім і запамінальным было выступленне ансамбля на свяце беларускай культуры.

Беларускія цымбалы не пакінулі абьякавымі нікога. Інструмент гучыць светла і радасна, калі над ім чаруюць рукі майстра – мастацкага кіраўніка ансамбля “Палесце” Тамары Грыгор’евай. У складзе ансамбля студэнты Цюменскіх каледжаў і ВНУ.

У заключнай частцы канцэрта выступаў калектыв добра вядомы не толькі ў Цюменскай вобласці, але і далёка за яе межамі – народны ансамбль “Лянок” (кіраўнік Клаўдзія Зуева). Беларускі фестываль скончыўся, раз’ехаліся па гарадах і вёсках калектывы і салісты, але радасць і цяпло ад сустрэч застаюцца з намі да наступнага года.

Паводле Уладзіслава Татарынцава, начальніка аддзела беларускай культуры Палаца нацыянальных культур “Будаўнік”

ВІНШАВАННІ

ВІНШАВАННЕ СЯБРАЎ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Маем гонар павіншаваць з днём нараджэння сябраў Вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, якія нарадзіліся ў студзені: Анатоля Грыцкевіча, Міколу Кулаву, Аляксандра Лагвінца (Беларусь), Яўгена Янчука (Польшча), Віктара Сулкоўскага (Расія), Зінаіду Клыгу (Эстонія), а таксама старшыню Рады Ніну Шыдлоўскую. Жадаем вам выдатнага здароўя, аптымізму, натхнёнай працы, поспехаў ва ўсіх справах.

У студзені наступныя сябры Вялікай Рады адзначаюць юбілей: 1 студзеня – Вольга Іпатава (Бела-

русь), 16 студзеня – Георгій Плашчынскі (Расія). Віншуем вас з юбіляямі і зычым здароўя, шчасця, дабрабыту, узаемапаразумення з блізкімі, плёну ў працы, здзяйснення ўсіх вашых планаў.

Управа

МГА “ЗБС” “Бацькаўшчына”

“БЕЛАРУСЬ” ЯДНАЕ ПАКАЛЕННІ

Сябры Нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусь” правялі 17 лістапада “Вечар трох пакаленняў”. Мерапрыемства адбылося ў Рэспубліканскім фіна-ўгорскім цэнтры горада Сыктывукар (Рэспубліка Комі).

Вечар быў арганізаваны з мэтай зблізіць беларусаў розных пакаленняў.

“На мерапрыемстве сабраліся прадстаўнікі трох пакаленняў, – распавядае старшыня НКА “Беларусь” Аркадзь Крупенька. – Людзі майго пакалення – гэта старэйшае пакаленне, нашыя дзеці – гэта сярэдняе пакаленне і нашыя ўнукі. У цёплай сяброўскай атмасферы мы ўзгадвалі, як праходзіла наша маладосць, гады вучобы. Людзі старэйшага пакалення распавядалі пра складанасці, з якімі яны сутыкаліся падчас вайны. Я, да прыкладу, тры гады не вучыўся, хтосьці працягваў вучыцца. Умовы тады былі жорсткія, галоўнае было выжыць. Распавядалі пра вучобу ў пасляваенны перыяд, многія школы згарэлі, падручнікаў фактычна не было, захаваліся падручнікі толькі ў старэйшых вучняў, адзін падручнік на дзесяць чалавек, і мы адзін да аднаго хадзілі. Потым была вучоба ў навучальных установах. Тады ў людзей было вялікае імкненне, каб атрымаць адукацыю”.

Прадстаўнікі старэйшага пакален-

ня дапоўнілі свой расповед песнямі ваеннага і пасляваеннага перыяду. Сярэдняе пакаленне спявала ўжо камсамольскія песні. “Тады ўжо ўмовы для жыцця лепшыя былі, – гаворыць Аркадзь Сцяпанавіч. – З’явілася больш магчымасцяў: ездзілі ў студэнцкія атрады, у піянерскія летнікі. А нашыя ўнукі ўжо зусім па-іншаму жывуць. Яны больш дасведчаныя, могуць ездзіць свабодна за мяжу, у тым ліку і на вучобу, маюць доступ да тэлебачання, інтэрнэту, сучасных тэхналогій”.

Па словах Аркадзя Сцяпанавіча, моладзь з вялікай цікавасцю слухала расповеды старэйшага пакалення. Са свайго боку маладыя людзі падрыхтавалі для вечарыны некалькі сучасных музычных нумароў. Вечарына ўсім спадабалася, таму сябры аўтаноміі “Беларусь” вырашылі не спыняцца на дасягнутым, а праводзіць падобныя сустрэчы розных пакаленняў у будучыні, а таксама ладзіць супольныя канцэрты, тэматычныя праграмы.

“Мы гэта дзеля нашай моладзі рабілі, дзеля іх далучэння да Беларускай культуры. Падчас вечарыны мы таксама пра Беларусь гаварылі”, – адзначыў Аркадзь Сцяпанавіч.

У наступным годзе сябры нацыянальна-культурнай аўтаноміі

“Беларусь” плануюць зладзіць вандроўку ў Беларусь.

“Трэба нашай моладзі паказаць Беларусь, – гаворыць Аркадзь Крупенька. – А то мы толькі распавядаем, а яны ж ужо тут нарадзіліся, і ў Беларусі ніколі не былі”.

З мэтай захавання беларускай прысутнасці ў Рэспубліцы Комі сябры нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусь” напярэдадні ўсерасійскага перапісу насельніцтва праводзілі тлумачальную працу ў Сыктывукары і ў рэгіянальных аддзяленнях аўтаноміі з тым, каб як мага большая колькасць людзей падчас перапісу назвала сябе беларусамі. Цяпер з нецярпеннем чакаюць вынікаў перапісу.

Сярод найбліжэйшых планаў аўтаноміі – правядзенне навагодняй вечарыны 24 снежня. “Збярэм каля 40 чалавек, самых актыўных. Болей, на жаль, запрасіць не зможам, бо магчымасці памяшкання не дазваляюць”, – тлумачыць Аркадзь Сцяпанавіч.

Падчас вечарыны адбудзецца святочны канцэрт, пасля якога за навагоднім сталом сябры аўтаноміі ўзгадаюць зробленае за год, падвядуць вынікі працы ды абмяркуюць планы на будучы год.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

У ПРАЗЕ АДБЫЛАСЯ ПЕРШАЯ ОН-ЛАЙН ПРЭЗЕНТАЦЫЯ БЕЛАРУСКАЙ КНІГІ

3 4 снежня чэшскую сталіцу можна правамоцна лічыць сталіцай беларускіх інавацый у сферы культуры. У гэты дзень у Празе адбылася прэзентацыя дэбютнай кнігі прозы Макса Шчура “Ліст, знойдзены на папалішчы”, якая ўбачыла свет ў выдавецтве “Белы крумкач”. Нетыповасць прэзентацыі ў тым, што праходзіла яна адначасна з удзелам публікі ў зале і віртуальнай публікі, якая з’яўлялася на сувязі ў фармаце “скайп-канферэнцыі”. Ідэя такога новаўвядзення ў тым, каб гуртаваць беларускую чытацкую аўдыторыю незалежна ад месца яе пражывання. Дзякуючы гэтаму, у пражскай прэзентацыі змагла, напрыклад, паўдзельнічаць ды-зайнерка вокладкі выдадзенай кнігі і сталая супрацоўніца выдавецтва “Белы крумкач” Алена Сілівонік, якая жыве ў Мінску.

Макс Шчур – беларускі паэт, перакладчык, эсэіст. Нарадзіўся 4 снежня 1977 года ў Брэсце. Скончыў Мінскі лінгвістычны ўніверсітэт (1998). Ад 1998 жыве ў Празе.

Аўтар зборніка вершаў “Амфітэатар” (Прага-Гданьск, 1999), “Амальгама” (Мінск, 2010), зборніка апавяданняў “Ліст, знойдзены на папалішчы” (Познань, 2011), шэрагу літаратурна-навуковых эсэ. Ягонныя вершы друкаваліся ў чэшскіх, шведскіх і польскіх перакладах. Лаўрэат прэміі Янкі Юхнаўца за раман “Там, дзе нас няма” (2004). Перакладае з чэшскай, іспанскай, англійскай моваў.

Пасля атрымання віншаванняў з нагоды выдання ўжо трэцяй па ліку кнігі аўтара і дня трыццаці трэціх народзінаў, Макс Шчур працягваў пару тэкстаў з новавыдадзенага зборніка і адказаў на некалькі пытанняў. У другой частцы вечарыны аўтар праспяваў шэраг уласных тэкстаў пад гітару. Скончылася прэзентацыя раздачай аўтографаў.

Заснавальнік і ды-рэктар выдавецтва “Белы Крумкач” Віталь

Воранаў паабяцаў у будучыні зрабіць такія акцыі звычайнай практыкай: “Як

Макс Шчур і Віталь Воранаў

віртуальныя ўдзельнікі трансляцыі, так і арганізатары палічылі гэты эксперымент удалым, таму ад свайго імя магу паабяцаць, што гэтае новаўвядзенне станецца для майго выдавецтва звычайнай практыкай”.

Паводле інфармацыі Беларускага культурна-асветніцкага цэнтра ў Познані.

Фота Вольгі Дудко

НА ПАДЛЯШШЫ ПАЎСТАНЕ ЦЭНТР АДУКАЦЫІ І ПРАМОЦЫІ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

На стыку трох “беларускіх” гмінаў на Падляшшы – Ворля, Чыжы і Бельск Падляшскі, – у вёсцы Шчыты ствараецца Цэнтр адукацыі і прамоцыі беларускай культуры. Будынак для цэнтру быў набыты Звязам беларускай моладзі ў 2009 годзе. Пра першыя поспехі і планы на будучыню распавядае каардынатар праекту Ігар Лукашук.

– Як узнікла ідэя стварыць цэнтр?

– Ідэя ўзнікла некалькі гадоў таму. Мы заўважылі, што не хапае месца беларускага, паколькі да гэтага быў толькі Беларускі музей ў Гайнаўцы. Гэта адзіны такі беларускі абшар. Але не было месца, дзе беларусы маглі б сустракацца надаўжэй, спыняцца з начлегамі, каб аб’ядноўваць нейкія свае ідэі. Нам спадабаўся будынак у Шчытах, на вёсцы, гэта будынак былой школы, і вырашылі пачаць намаганні, каб стварыць там цэнтр прамоцыі беларускай адукацыі і культуры, які служыў бы цэнтрам інтэграцыі беларускага асяроддзя, але таксама і цэнтрам прамоцыі культуры беларускай, у тым ліку і беларускай меншасці ў Польшчы.

– То бок гэта быў закінуты будынак, які нікому не належаў?

– Ён належаў управе гміны. Ён быў закінуты, зусім разбураны, ён стаяў шмат гадоў пусты. І нам удалося яго набыць па даволі нізкіх коштах.

– Як вядуцца працы па аднаўленні будынка? Хто дапамагае аднаўляць будынак?

– Зараз вядзецца рамонт, мы атрымалі даволі вялікія гранты ад Міністэрства ўнутраных спраў Польшчы, дэпартаменту па нацменшасцях. Хаця, канешне, нам увесь час патрэбна і самім укладаць грошы, бо кожны, хто дае грошы, патрабуе, каб 10 ці 20% кошту ўносілася самой арганізацыяй-ініцыятарам. Гэта ўжо другая датацыя. Першая была ў 2009 годзе, тады мы набылі будынак, падрыхтавалі дакументацыю, правялі працы па кансервацыі будынка. А зараз вядзецца першы этап адаптацыі і рамонту будынка. Яшчэ перад намі шмат працы, паколькі гэта першы этап. Мы думаем, што на трох этапах, можа, і не скончыцца. Плануем у хуткім часе адчыніць ніз, каб ужо пачаць нейкую дзейнасць, каб будынак не чакаў канца рамонту, а ўжо можна было там нейкія ініцыятывы рэалізоўваць.

– А якія там залы размешчаны?

– Залы невялікія. Перш за ўсё мы хочам арганізаваць маладзёвыя беларускія лагеры, сустракаць беларусаў з Польшчы, з Літвы, з Еўропы, з усяго

Будучы Цэнтр адукацыі і прамоцыі беларускай культуры ў Шчытах

свету і з Беларусі, каб пазнаваць сябе, паколькі мы самі заўважылі, што ведаем толькі беларусаў з Беласточчыны і не маем ніякіх кантактаў з маладзёвымі арганізацыямі з іншых краінаў і таксама і з Беларусі. Мы па-бачылі, што ёсць такая праблема і яе трэба неяк развязаць. Таксама цэнтр мае служыць мясцовым жыхарам як клуб, як месца, дзе яны маглі б сустракацца і рэалізоўваць нейкія свае патрэбы лакальныя. Наступная мэта цэнтру – гэта прэзентацыя і прамоцыя беларускай культуры, пра што я ўжо гаварыў, самім беларусам з Беласточчыны, а таксама палякам, паколькі няма такога месца, дзе можна атрымаць поўную інфармацыю па беларускай меншасці ў Польшчы. Мы спадзяемся, што наш цэнтр гэтую нішу запоўніць.

– Што тычыцца летнікаў, вы плануеце размяшчаць іх удзельнікаў у самім будынку?

– Так, але гэта ў будучыні. Трэба яшчэ прыстасаваць для гэтага начлежныя памяшканні. Пакуль што з гэтым ёсць цяжкасці. Месца там няма, але маем магчымасць разбудовы. Пляц вельмі вялікі, большы за гектар. Можам сапраўды ў будучыні стварыць такое месца, дзе можна будзе прымаць 50 ці 70 асобаў, каб можна было рабіць сур’ёзныя сустрэчы ў вялікім маштабе.

– Ці ёсць там нейкая бібліятэка ці экспазіцыя?

– Так. Мы хочам паказаць гісторыю, культуру і сучаснасць беларускай меншасці, паколькі таксама ў Польшчы яшчэ такога няма. Гэтая экспазіцыя будзе пастаянна там знаходзіцца, так што кожны, хто захоча нешта даведацца пра беларускую меншасць у Польшчы, будзе мець такую магчымасць. Таксама хочам арганізаваць тое, што ў

перакладзе з польскай мовы называецца “зьялёныя школы”. Там заняткі адбываюцца па-за школай, вучні могуць прыехаць на дзень-два-тры і вывучаць нейкую праблематыку канкрэтную. Мы хочам стварыць такую школу для школьнікаў з рэгіёнаў і з усёй Польшчы, якія зацікаўлены шматкультурнасцю ці культурай нацыянальных меншасцяў. Мы хочам менавіта ў нас зрабіць магчымасць вывучаць гэтыя праблемы. Хаця будынак пакуль у паўразбураным стане, але ўжо там фактычна адбыўся канцэрт у рамках фестывалю Падляшскага і палескага фальклору “Там па маёвуй росі” і прэзентацыя выставы “Падляшша невядомае”, якая была падрыхтавана Звязам беларускай моладзі. Так што ўжо штосьці пачалі і будзем імкнуцца раскручваць нашую дзейнасць.

– Што, на ваш погляд, трэба зрабіць, каб выклікаць цікавасць да беларускага?

– Мы імкнемся гэта зрабіць. Імкнемся паказаць сучасную беларускасць, увесць час ваяюем са стэрэатыпам, што беларуская культура – гэта вясковая культура. Мы арганізуем фестывалі. У нас на Беласточчыне адбываюцца два цікавыя фестывалі: “Басовішча”, якога няма нідзе ў свеце, і “Бардаўская восень”, таксама досыць вялікі фестываль. Мы стараемся дайсці да маладога пакалення, яго перавыхаваць, паказаць абсалютна новую, іншую беларускасць, чым беларускасць пакалення іх бацькоў.

– Дзякуй за размову!

Жадаючыя даведацца болей пра Цэнтр адукацыі і прамоцыі беларускай культуры і аказаць падтрымку ў рэалізацыі гэтага праекту могуць знайсці неабходную інфармацыю на сайце szczty.sonca.org.

Гутарыла Таццяна Печанко,
прэс-сакратар
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

3 2011-ГА ГОДА Ё КІШЫНЁВЕ ПАЧНЕ ПРАЦАВАЦЬ БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛА

Пачынаючы са студзеня 2011 года ў Кішынёве пачне працаваць нядзельная школа па вывучэнні беларускай мовы, культуры і гісторыі Беларусі. Пра гэта паведаміў старшыня Рады Беларускай суполкі ў Рэспубліцы Малдова Юры Статкевіч. Паводле яго словаў, арганізацыйная праца па адкрыцці школы вялася ўвесь 2010 год.

“На пасяджэнні Рады суполкі 6 снежня 2010 года падвяліся вынікі гэтай працы, зацвердзілі выкладчыкаў – Вайняровіч (Мазур) Ганну і Кухалюк Кацярыну. Плануецца, што ў школе будуць навучацца 15–20 вучняў. Гэта будуць школьнікі са старэйшых класаў, але таксама будуць праходзіць заняткі і для дарослых. У школе плануецца знаёміць слухачоў і з народнымі тра-

дыцыямі, і з культурнымі здабыткамі Беларусі. У снежні закроем канчаткова пытанні па памяшканні, дзе будуць праходзіць заняткі, і зацвердзім праграмы заняткаў”, – распавёў Юры Статкевіч.

Таксама сп. Статкевіч паведаміў, што 6 снежня ў суполцы адбылася літаратурная вечарына, прысвечаная 80-годдзю з дня нараджэння Уладзіміра Караткевіча. Падчас імпрэзы сябры суполкі зачытвалі ўрыўкі з твораў Караткевіча. Мастак Вячаслаў Ігнаценка выступіў з дакладам пра творчасць Уладзіміра Караткевіча. Са сваімі вершамі выступілі паэты беларускай суполкі: Мікалай Шляпо, Іван Рахуба, Вера Сугак.

*Інфармацыйны цэнтр МГА
“ЗБС “Бацькаўшчына”*

У АМЕРЫКАНСКОЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ НАПІСАЛІ ПРА АСАБЛІВАСЦІ БЕЛАРУСКАЙ ПРЫСУТНАСЦІ Ў НЬЮ-ЁРКУ

Пабачыла свет другое выданне “Энцыклапедыі горада Нью-Ёрка” (The Encyclopedia of New York City) пад рэдакцыяй прафесара Кенэта Т. Джэксана, дзе апублікаваны артыкул, прысвечаны беларусам. Традыцыйна, у Энцыклапедыі распавядаецца пра гісторыю горада, яго адміністрацыйныя адзінкі, а таксама тыя нацыянальнасці, прадстаўнікі якіх тут жылі.

Аўтарам артыкулу, у якім ідзе гаворка пра асаблівасці беларускай прысутнасці ў Нью-Ёрку, з’яўляецца вядомы беларускі эмігрантазнаўца, супрацоўнік Нью-Ёрскай публічнай бібліятэкі Лявон Юрэвіч. Ён працягвае традыцыю рэпрэзентацыі беларусаў у амерыканскіх

даведніках, запачаткаваную прадстаўнікамі паважнай беларускай эміграцыі. Так, у першым выданні “Энцыклапедыі горада Нью-Ёрка”, што пабачыла свет у 1995 г., аўтарам артыкулу пра беларусаў быў д-р Вітаўт Кіпель.

Варта адзначыць, што тэкст Лявона Юрэвіча для нью-ёрскай энцыклапедыі – гэта ўжо другі артыкул аўтара, апублікаваны ў амерыканскім выданні. Першы быў прысвечаны гісторыі беларускіх бібліятэк і апублікаваны ў Энцыклапедыі бібліятэк і інфармацыйных навук (The Encyclopedia of Library and Information Sciences), якая ад 2004 г. пабачыла ўжо тры выданні.

Наталля Гардзіенка

У Вільні АДКРЫЛІ ВЫСТАВУ БЕЛАРУСКАГА МАСТАЦТВА

Выстава з правакацыйнай і адначасова інтрыгуючай назвай “Дзверы адчыняюцца? Беларускае мастацтва сёння” адкрылася ў Цэнтры Сучаснага Мастацтва ў Вільні. Гэта першая прэзентацыя беларускіх мастакоў у Літве і, мабыць, першая падзея беларускага мастацтва такога маштабу, ад самых дзевяностых.

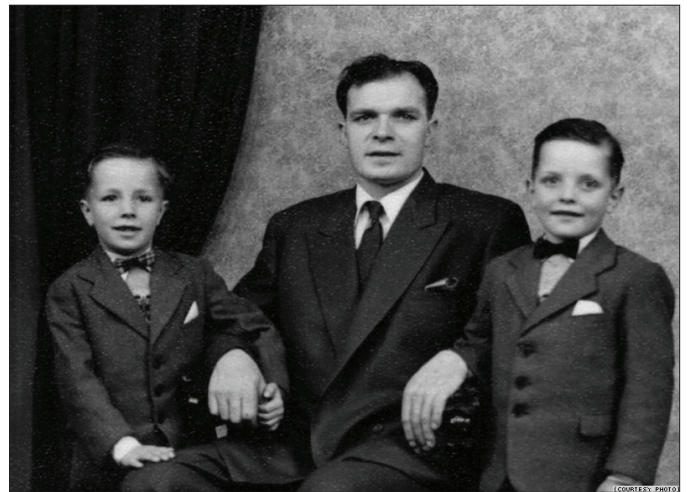
У экспазіцыю ўвайшлі працы як мастакоў з Беларусі, так і беларускіх творцаў з замежжа.

Куратарам выставы выступіў супрацоўнік Цэнтры Сучаснага Мастацтва ў Вільні Кястуціс Куйзінас. Гэта быў яго першы досвед працы менавіта з беларускім мастацтвам, але сапраўды годны: падбіраючы матэрыял для будучай выставы, ён не звяртаў увагу ні на ўзрост мастакоў, ні на іх папулярнасць. Як вынік, у праекце апынулася шмат маладых, яшчэ невядомых шырокай аўдыторыі, але цікавых і арыгінальных творцаў.

Паводле “Еўрападыі”

IN MEMORIAM

АЛЯКСЕЙ МІКЛАШЭВІЧ (1923–2010)

Аляксей Міклашэвіч з сынамі Робертам і Рычардам. Лондан, 1958 г.

10 снежня 2010 г. у Лондане памёр родны брат паэткі Ларысы Геніюш Аляксей Міклашэвіч.

Нарадзіўся ён у 1923 годзе ў фальварку Жлобаўцы на Ваўкавышчыне. У 1940 годзе разам з маці, братамі і сёстрамі быў высланы ў Казахстан. Падчас Другой сусветнай вайны ў складзе польскай арміі генерала Андэрсана ўдзельнічаў у бітве пры Монтэ-Касіна.

Пасля вайны Аляксей Міклашэвіч жыў у Вялікабрытаніі, у Шэлфалдзе і Лондане. Дапамагаў матэрыяльна сястры, калі тая, вярнуўшыся з ГУЛАГу, жыла ў Зэльве і вымушана нідзе не працавала.

У сваёй “Сповідзі” Ларыса Геніюш згадвала пра брата: “Вельмі бурным, гордым, сьмелым юнаком быў наймалодшы з хлопцаў Аляксей... Алёша не забываў нас. “Дзеве тысячы братаў маіх ляжыць тут”, – пісаў ён мне, перасылаючы здымак Монтэ-Касіна і знамянітую песьню аб ім. Хлопец быў

хоць вады напіся – высокі, стройны і на здымках амаль волат сярод акружаючых яго дробных, нармальных людзей. Аляксей, кудую ні праходзіла іх армія, усюды лёгка вывучаў мовы і размаўляў па-італьянску, па-нямецку і дасканалы ведаў ангельскую мову. Мне было радасна з таго, што хоць ён адзіны выжыў з гэтае вайны. Род наш, Богу дзякаваць, не загінуў”.

Аляксей Міклашэвіч быў двойчы жанаты. У двух шлюбых меў сямёра дзяцей – шасцёра сыноў і дачку.

“Радзіё Свабода”

Управа Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” выказвае шчырыя спачуванні родным Аляксея Міклашэвіча ў сувязі з цяжкай стратай.

БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ ВЫДАЛА КНІГУ “БЕЛАРУСКАЕ ЗАМЕЖЖА”

У выдавецтве “Беларуская энцыклапедыя Петруся Броўкі” пабачыла свет кніга “Беларускае замежжа / Белорусское зарубежье”. Прэзентацыя выдання прайшла 3 снежня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі.

Аўтарскі калектыў у складзе больш як 20 чалавек працаваў над кнігай каля 2 гадоў.

Складальнік кнігі і аўтар шэрагу тэкстаў – намесніца начальніка ўпраўлення сацыяльна-культурнай сферы апарата Савета міністраў, кандыдат гістарычных навук Наталля Голубева.

Па словах Наталлі Голубевай, гэтая кніга ёсць спробай узнавіць гісторыю беларускага замежжа, сабраць разам інфармацыю, якая маецца на сённяшні дзень па суайчынніках, якія пакінулі сваю гістарычную радзіму і рассяліліся па розных краінах.

“Прышшоў час збіраць камяні, – сказала сп-ня Голубева. – Мы звяртаемся да ўсіх, хто мае хоць якія дакументы, матэрыялы для таго, каб гэтая кніга стала асновай для таго, каб мы папоўнілі свае веды пра гісторыю беларускага замежжа”.

Відавочна, “час збіраць камяні” прышоў ужо даўно. Недарэмна Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” яшчэ ў 2004 годзе заснавала спецыяльную кніжную серыю, прысвечаную беларускай дыяспары – “Бібліятэка Бацькаўшчыны” – і да сённяшняга дня паспела выдаць ужо 19 кніг. Але ж ініцыятыву па выданні кнігі “Беларускае замежжа” нельга не вітаць, тым больш што 480-старонкавы фаліант у цвёрдай вокладцы, прыгожа аформлены, сапраўды прыемна трымаць у руках.

Выдадзеная Беларускай энцыклапедыяй кніга двухмоўная: кожная старонка падзелена на дзве паловы, адна з іх беларускамоўная, другая – рускамоўная. Шчыра кажучы, чытаць такія старонкі крыху нязвыкла, але тое зроблена, па словах выдаўцоў, з надзеяй прывабіць замежных чытачоў. Ад-

нак, падаецца, другой мовай у такім выданні ўсё-такі лепш было б абраць англійскую, што якраз значна пашырыла б колькасць чытачоў ва ўсім свеце.

“Кніга знойдзе сваё належнае месца не толькі ў нацыянальным кнігавыданні, але ў сусветным кнігавыданні. Яна будзе вельмі запатрабаваная на нашых шматлікіх міжнародных кніжных імпрэзах. Мы штогод удзельнічаем у такіх

выставах, і нам не хапае менавіта кніг такога кшталту, каб праз кнігу паказаць багацце нашай Беларусі, нашай роднай краіны,” – адзначыла падчас прэзентацыі першая намесніца міністра інфармацыі Беларусі Лілія Ананіч.

Сярод аўтараў выдання – сябры Вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, навукоўцы, чые кнігі выходзілі ў серыі “Бібліятэка Бацькаўшчыны”. Гэта Наталля Гардзіенка, якая напісала для выдання артыкулы пра беларусаў у Аўстраліі ды беларусаў у Вялікабрытаніі, Алес Гардзіенка (артыкул пра беларусаў у ЗША), Лявон Юрэвіч (артыкул пра беларусаў у Канадзе), Сяргей Шабельцаў (артыкул пра беларусаў у Аргенціне), Аляксей Каўка (артыкул “Беларусы ў Маскве”), Мікола Нікалаеў (артыкул “Беларусы ў Санкт-Пецярбургу”).

Акрамя вышэйназваных, у кнізе змешчаны артыкулы пра беларусаў у Казахстане, Польшчы, Украіне, Малдове, балтыйскіх краінах, выхадцаў з Беларусі ў Ізраілі, а таксама агульныя артыкулы па гісторыі беларускай дыяспары, пра дачыненні дыяспары з беларускай дзяржавай, унёсак беларусаў і выхадцаў з Беларусі ў развіццё сусветнай навукі і культуры.

Безумоўна, карысным для навукоўцаў будзе раздзел кнігі, у якім даецца аналітычны агляд дакументаў па тэме выдання, якія захоўваюцца ў архівах Беларусі.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА СТУДЗЕНЬ 2011 ГОДА

1 студзеня – 150 гадоў таму, у 1861-м, нарадзіўся Яўхім Карскі (1861 – 1931), беларускі філолаг-славіст, заснавальнік беларускага мовазнаўства і літаратуразнаўства, этнограф, палеограф, фалькларыст, акадэмік Пецярбургскай акадэміі навук.

2 студзеня – 25 гадоў таму, у 1986-м, памёр Уладзімір Тарасевіч (1921 – 1986), рэлігійны і грамадскі дзеяч эміграцыі ў ЗША.

7 студзеня – Каляды (Раство Хрыстова) па праваслаўным (юльянскім) календары.

7 студзеня – 115 гадоў таму, у 1896-м, нарадзіўся Яўхім Кіпель (1896 – 1969), грамадска-палітычны дзеяч, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і ЗША.

7 студзеня – 90 гадоў таму, у 1921-м, нарадзіўся Яўген Кавалеўскі (1921 – 1963), драматург, культурны дзеяч, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і Францыі.

7 студзеня – 20 гадоў таму, у 1991-м, памёр Кандрат Крапіва (сапр. Атраховіч) (1896 – 1991), драматург, паэт, мовазнавец.

8 студзеня – 100 гадоў таму, у 1911-м, нарадзіўся Уладзімір Дудзіцкі (1911 – пасля 1976), пісьменнік, журналіст, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне, Венесуэле і ЗША.

8 студзеня – 75 гадоў таму, у 1936-м, нарадзіўся Генадзь Кахановіч (1936 – 1994), гісторык, літаратуразнаўца.

11 студзеня – 15 гадоў таму, у 1996-м, у Вільні ўстаноўлена памятная дошка Вацлаву Ластоўскаму.

12 студзеня – 105 гадоў таму, у 1906-м, нарадзіўся Язэп Малецкі (1906 – 1982), грамадскі дзеяч, публіцыст, мемуарыст, дзеяч эміграцыі ў Аўстраліі.

12 студзеня – 70 гадоў таму, у 1941-м, нарадзіўся Уладзімір Мулявін (1941 – 2003), артыст эстрады, кампазітар, заслужаны дзеяч культуры Польшчы, народны артыст Беларусі, народны артыст СССР.

15 студзеня – 75 гадоў таму, у 1936-м, нарадзіўся Янка Сіпакоў, пісьменнік, заслужаны дзеяч культуры Беларусі.

16 студзеня – 45 гадоў таму, у 1966-м, у Таронта створаны Каардынацыйны Камітэт Беларусаў Канады: увайшлі Згуртаванне Беларусаў Канады, Беларускае Нацыянальнае Аб'яднанне, Беларуская Самапомач.

19 студзеня – 85 гадоў таму, у 1926-м, нарадзіўся Віктар Сянкевіч, грамадскі дзеяч, гісторык, журналіст, дзеяч эміграцыі ў Іспаніі, Вялікабрытаніі і ЗША.

30 студзеня – 90 гадоў таму, у 1921-м, нарадзіўся Іван Шамякін (1921 – 2004), народны пісьменнік Беларусі.

Беларусы ў свеце

№12 (106), снежань 2010

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”.
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.
Падрыхтоўка матэрыялаў і
вёрстка – Т. Печанко
Адказныя за нумар –
Н. Шыдлоўская, А. Макоўская
Наклад 250 асобнікаў

Адрас рэдакцыі:
вул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск 220030,
Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@tut.by

тэл./факс (+375 17) 200-70-27